

---

---

Від часу набрання Конвенцією чинності в 1983 кількість її членів постійно зростає, досягнувши 126 країн (станом на 1 груд. 2017) Африки, Центр. і Півд. Америки, Азії, Європи і Океанії. Україна приєдналася до цієї Конвенції 19 берез. 1999.

Конвенція містить визначення таких термінів, як «мігруючий вид», «статус збереження мігруючого виду», «ареал», «держава ареалу», «добування» та ін. «Мігруючий вид» означає всю популяцію або географічно ізольовану частину популяції будь-якого виду диких тварин або будь-якого таксону цих тварин нижчого рангу, значна частина якої циклічно і передбачливо перетинає один або більше кордонів нац. юрисдикції.

«Статус збереження мігруючого виду» – сукупність впливів, які можуть протягом тривалого часу впливати на поширення та чисельність цього виду. Він вважається «сприятливим», якщо:

1) дані щодо динаміки чисельності мігруючого виду свідчать про те, що цей вид протягом тривалого терміну залишається життєздатною частиною тих екосистем, до яких він належить;

2) на сучасному етапі не скорочується ареал мігруючого виду і протягом тривалого часу скорочення його ареалу мало ймовірно;

3) на сучасному етапі є та в передбачуваному майб. буде достатньо середовищ існування для збереження популяції цього мігруючого виду впродовж тривалого періоду;

4) поширення і чисельність цього мігруючого виду наближаються до таких рівнів, що склались історично,

Є. П. Суєтнов.

**КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ МІГРУЮЧИХ ВІДІВ ДІКИХ ТВАРИН, Боннська конвенція (1979)** – універсальна міжнар. угода, підписана 23 черв. 1979 у Бонні (Німеччина), яка спрямована на збереження наземних і мор. видів диких тварин, а також птахів, що мігрують через держ. кордони. Складена під егідою ЮНЕП і стосується збереження живої природи та місць існування тварин у світ. масштабі.

і тією самою мірою, якою існують потенційно прийнятні екосистеми і якою це відповідає невичерпному використанню дикої фауни.

Відповідно, статус збереження мігруючого виду є «несприятливим», якщо будь-яка із зазначених умов не задовольняється.

«Ареал» означає всю територію суші або акваторії, на якій мешкають тварини певного мігруючого виду, а також яку вони перетинають або над якою вони перелітають під час міграцій. «Держава ареалу» щодо певного мігруючого виду – це будь-яка держава, яка здійснює юрисдикцію над якою-небудь частиною ареалу цього мігруючого виду, або держава, під прапором якої судна займаються добуванням тварин цього мігруючого виду за межами нац. юрисдикції. «Добування» означає полювання, рибальство, відлов, порушення спокою, навмисне вбивство або намагання здійснити такі дії.

Країни, що приєдналися до Конвенції, визнають важливість збереження мігруючих видів і погодження державами ареалу заходів, що вживаються для цих цілей там, де це можливо і необхідно, приділяючи при цьому особл. увагу мігруючим видам, статус збереження яких є несприятливим. Країни зобов'язані індивідуально або у співробітництві вживати заходів, необхідних для збереження таких видів та середовищ їхнього існування.

Конвенція містить 2 додатки: додаток I, до якого включений перелік мігруючих видів, які знаходяться під загрозою зникнення (напр., кит синій, сніговий барс, пелікан кучерявий, пелікан рожевий, лелека (білий) далеко-

східний, черепаха атлантична), та додаток II, який включає мігруючі види, статус яких є несприятливим, а тому для збереження та регулювання використання яких необхідні міжнар. угоди, а також види, стан збереження яких був би значно покращений у результаті міжнар. співпраці на підставі міжнар. угод (приміром, білуха, нарвал або єдиноріг, дельфін білобокий, тюлень звичайний, слон, чапля біла, крокодил гребінчастий).

Сторони, що є державами ареалів мігруючих видів, які включені до переліку додатка I, повинні докладати зусиль для того, щоб:

а) зберегти і, якщо це можливо і доцільно, відновити ті середовища існування, які важливі для запобігання зникненню цих видів;

б) відвернути, усунути, компенсувати або, наскільки це можливо і доцільно, зменшити негативні наслідки дій або перешкод (довести їх до мінімуму), які значно утруднюють міграції або перешкоджають їм;

в) у міру можливості і там, де це доцільно, відвертати, зменшувати або регулювати вплив факторів, які загрожують або можуть загрожувати цим видам, включаючи суворе регулювання інтродукції або ж регулювання чи знищення вже інтродукованих екзотичних видів.

Сторони забороняють добування тварин таких видів, за винятком, коли:

1) добування проводиться з наук. метою;

2) добування здійснюється з метою сприяння відтворенню чи виживанню виду, який знаходиться під загрозою зникнення;

3) добування здійснюється з метою задоволення потреб традиційних користувачів такого виду; або

4) цього потребують надзв. обставини; за умови, що такі винятки точні за своїм змістом, обмежені територіально і в часі.

Таке добування не повинно мати негативних наслідків для цього виду.

Сторони, які є державами ареалу мігруючих видів, що внесені до додатка II, мають докласти зусиль щодо укладання сприятливих для існування цих видів угод і мають надавати пріоритетне значення таким видам, статус збереження яких є несприятливим. Вони повинні вживати заходів з метою укладання угод про будь-яку популяцію або ж будь-яку географічно ізольовану частину популяції будь-якого виду чи більш низького таксону диких тварин, представники яких періодично перетинають один або декілька кордонів нац. юрисдикції.

Під егідою Боннської конвенції укладено низку додаткових угод, а саме: Про охорону популяцій кажанів у Європі; Про охорону китоподібних Середземного моря, Чорного моря та суміжних акваторій Атлантичного океану; Про охорону дрібних видів китоподібних Балтики, Півн.-Схід. Атлантики, Ірландії та півн. морів; Про охорону тюленів у Ваттовому морі; Про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів; Про охорону альбатросів і буревісників; Про охорону горил та місць їхнього існування.

*Лит.:* Про приєднання України до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин: Закон України від 19.03.1999

№ 535-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/535-14>; Юридична енциклопедія, т. 3 / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К., 1998. URL: [http://leksika.com.ua/10820618/legal/konventsiya\\_pro\\_zberezhennya\\_migruyuchih\\_vidiv\\_tvarin\\_1979](http://leksika.com.ua/10820618/legal/konventsiya_pro_zberezhennya_migruyuchih_vidiv_tvarin_1979); Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_136](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_136).

*С. П. Суєтнов.*